

167. zasadnutie Sekcie pre vonkajšie vzťahy

V stredu 19. februára 2018 sa uskutočnilo 167. zasadnutie sekcie REX. Rokovania sekcie prebiehajú väčšinou len v dopoludňajších hodinách a program je spravidla zameraný na jeden dokument, ktorý je pre dané rokovanie základom.

Program

Hlavným bodom programu trojhodinového rokovania bol návrh stanoviska, uvedený pod číslom REX/495 na tému Nový impulz pre partnerstvo medzi EÚ a Afrikou.

Záver a odporúčania

Každé stanovisko obsahuje odporúčania a závery. V navrhovanom stanovisku sú nižšie uvedené:

1.1 EHSV sa domnieva, že v rýchlo sa meniacom globálnom kontexte má rok 2018 rozhodujúci význam pre prehĺbenie partnerstva medzi EÚ a Afrikou. Oba kontinenty čelia rozsiahlej a hlbokkej transformácii, pokiaľ ide o politický, hospodársky a sociálny rozmer. Táto skutočnosť ponúka príležitosť na prepracovanie a prehĺbenie partnerstva. EHSV sa preto domnieva, že EÚ musí kladť osobitný dôraz na zapájanie nových aktérov z hospodárskej sféry, ako aj z radov európskej občianskej spoločnosti do rozvojových projektov realizovaných na africkom kontinente. Za rozvoj Afriky by nemali niesť zodpovednosť iba inštitúcie EÚ, ale úsilie by mala vyvíjať aj európska spoločnosť ako celok.

1.2 Európsky hospodársky a sociálny výbor preto navrhuje, aby príslušné európske inštitúcie pokračovali v úsilí zachovať mier a bezpečnosť v Afrike a pomáhali africkým organizáciám v boji proti predchádzaniu konfliktom, terorizmu a organizovanej trestnej činnosti. EHSV víta iniciatívu partnerstva medzi EÚ a Afrikou a domnieva sa, že treba prijať taký postup, ktorý bude zohľadňovať nové geostrategické skutočnosti, ktorým čelia obidva kontinenty:

- migračné toky vnímané ako nekontrolované – pričom riziko prílevu utečencov je dôsledkom exponenciálneho nárastu počtu obyvateľov v Afrike,
- neistota na hraniciach Európskej únie v dôsledku nestability niektorých politických režimov a neexistujúci právny štát vo viacerých afrických krajinách,
- narastajúci vplyv iných regionálnych mocností v Afrike, ako napr. Číny – osobitné záujmy týkajúce sa prírodných zdrojov Afriky a dvojstranné hospodárske vzťahy nestimulujú štáty tohto kontinentu, aby zintenzívnili svoju nadnárodnú spoluprácu,
- nepredvídateľné kroky zo strany USA v medzinárodnej politike, ako aj výzvy spôsobené zmenou klímy.

V záujme vyriešenia potravinových problémov sa EHSV domnieva, že EÚ by mala spoločne s Africkou úniou identifikovať úspešné miestne projekty a politiky v oblasti poľnohospodárstva a podporovať ich rozšírenie do najväčšieho počtu afrických regiónov a štátov. Nesmie sa tu zabúdať ani na mimoriadne dynamický demografický faktor, ktorý si bude vyžadovať vytvorenie nových pracovných miest (18 miliónov pracovných miest do roku 2035). V Afrike naďalej pretrvávajú vážne obmedzenia v oblasti trvalo udržateľného hospodárskeho rozvoja, ktoré EÚ musí zohľadniť a ktoré sú v úzkej spojitosti s týmito aspektmi:

- veľká závislosť od intenzívneho využívania prírodných zdrojov (nezákonný obchod so zdrojmi),
- ohnisko nadnárodných hrozieb v oblasti bezpečnosti a terorizmu, najmä z náboženských dôvodov,
- účinky zmeny klímy,
- dôsledky nedostatku potravín a vody,

- nedostatočná hygiena,
- epidémie a infekčné ochorenia.
- absencia koherentných poľnohospodárskych politík prispôbených miestnej realite.

Uvedené problémy, v dôsledku ktorých bude dochádzať k nútenému a dobrovoľnému vysídľovaniu, v zásadnej miere prispievajú k nezákonnej migrácii, ktorá je často kontrolovaná prostredníctvom organizovanej trestnej činnosti. Tieto problémy výrazne zvyšujú tlak na systémy riadenia v krajinách pôvodu a tranzitu, ako aj na ich politické orgány. Európa môže reagovať v podobe nového európskeho konsenzu o rozvoji, prostredníctvom európskej susedskej politiky, európskej migračnej agendy, ako aj rozvíjaním vzťahov založených na koncepcii partnerstva. V spolupráci s uznanými zástupcami africkej organizovanej občianskej spoločnosti (platforma, fórum, dobrovoľníci) a sociálnych partnerov v Afrike môže EHSV výraznou mierou prispieť k demokracii a ľudským právam.

1.5 Výbor žiada, aby bola občianska spoločnosť lepšie zapojená do budúceho partnerstva a aby jej bola pridelená významnejšia úloha siahajúca od konzultácií až po sledovanie uplatňovania politík. Je to dôležité, aby sa zabezpečilo rešpektovanie zásady súdržnosti politík v záujme rozvoja a tiež aby sa zaručilo účinné zapájanie zainteresovaných strán. EÚ preto môže pre africké štáty predstavovať model osvedčených postupov, pokiaľ ide o zapájanie občianskej spoločnosti do procesu rozhodovania a do vypracúvania programov, ktoré uľahčujú vytváranie nadnárodnej africkej občianskej spoločnosti. Takisto v krajinách, kde občianska spoločnosť neexistuje alebo je rozvinutá len veľmi slabo, musí Únia zohrávať aktívnu úlohu v jej rozvoji.

1.6 Vzhľadom na strategický význam vzdelávania, nediskriminačného prenosu znalostí a všeobecného prístupu ku kultúre ako dôležitého faktora pre vytvorenie atmosféry spolupráce a zdieľanie spoločných jednomyselne prijatých hodnôt, ako aj preto, aby sa obrovskému počtu mladých ľudí v Afrike ponúkli pozitívne vyhliadky, EHSV navrhuje pre budúce partnerstvo EÚ s Afrikou takéto smerovanie:

- úspešné európske programy ako Erasmus+ by sa mali rozšíriť aj na Afriku, a umožniť tak mobilitu študentov a profesorov na oboch kontinentoch a stimulovať výmenu skúseností na akademickej úrovni,
- treba povzbudzovať a finančne podporovať partnerstvá medzi európskymi a africkými univerzitami, ktoré napomáhajú rozvíjať spoločné študijné programy a projekty,
- náboženský fundamentalizmus postihujúci niektoré africké štáty je možné zastaviť len prostredníctvom kvalitných vzdelávacích programov a stratégií na boj proti sociálnemu vylúčeniu.

1.7 EHSV sa domnieva, že najdôležitejším modelom, ktorý môže Európska únia ponúknuť africkému kontinentu, je jej vlastný príklad nadnárodnej spolupráce, ktorý spočíva vo vytvorení nadnárodných inštitúcií. Najvhodnejšou metódou na úplnú alebo čiastočnú externalizáciu tohto modelu je podpora veľkých projektov nadnárodnej povahy, ako aj projektov v oblasti infraštruktúry, pokiaľ sa africké štáty dohodnú, že budú navzájom spolupracovať pri realizácii projektov. Európska únia si okrem toho musí uvedomiť, aké poznatky môže ponúknuť na základe skúseností niektorých členských štátov, pokiaľ ide o politickú transformáciu na demokratickú spoločnosť a funkčné, konkurencieschopné a inkluzívne trhové hospodárstvo.

1.8 EHSV navrhuje, aby bolo ďalšou úlohou partnerstva podporovať a zabezpečovať rodovú rovnosť a emancipáciu žien a mladých ľudí, ako aj uznať ich prínos k budovaniu mieru a pozdvihnutiu štátu, k hospodárskemu rastu, technickému rozvoju, znižovaniu chudoby, zlepšeniu zdravia a kvality života,

ako aj ku kultúrnemu a ľudskému rozvoju. Na celom africkom kontinente sa musia odstrániť všetky formy násilia a sociálnej, hospodárskej a politickej diskriminácie namierené proti ženám v záujme toho, aby si ženy mohli v plnej miere uplatňovať rovnaké práva.

1.9 EHSV upozorňuje na skutočnosť, že nedávno sa hlavným hospodárskym partnerom Afriky stala Čína, čo môže spôsobiť, že dôjde k zmene cieľov vonkajšej politiky štátov v regióne, resp. že zoslabne ich záujem realizovať demokratické reformy. EÚ preto potrebuje také partnerstvo s Afrikou, ktoré pomôže reálne oživiť a zintenzívniť obchodné vzťahy medzi oboma kontinentmi a vytvorí na miestnej úrovni lepšie podmienky pre európskych investorov.

1.10 EHSV odporúča, aby sa v snahe podporovať udržateľný rozvoj začlenili do všetkých relevantných zmlúv medzi EÚ a tretími krajinami alebo regiónmi doložky o dobrej verejnej správe. Udržateľný rozvoj si vyžaduje taký postup zavádzania politik, ktorý bude zodpovedný, transparentný, dynamický, spravodlivý, inkluzívny, efektívny a participatívny a bude rešpektovať právny štát.

Počas diskusie k uvedenému stanovisku odznelo viacero návrhov na zmeny a doplnenia, ale aj kritické požiadavky, ktoré je možné zhrnúť to nižšie uvedených bodov:

- nový impulz pre partnerstvo medzi EÚ a Afrikou,
- veľa krajín kolonizovalo Afriku a kolonizácia nebola vždy prijateľným spôsobom urobená, momentálne sa prejavujú následky,
- v súčasnosti migrujú ľudia, ktorí majú finančné prostriedky, teda z Afriky neunikajú tí, ktorí sú najchudobnejší, ale tí, ktorí veria v lepší život a majú lepšie finančné zázemie ako bežní občania,
- ak budeme ďalej vzdelávať ľudí, neznáme na to, že sa zníži migrácia, práve naopak sa môže zvýšiť - reakcia na podporu cestovania mladých ľudí prostredníctvom rozšírenia programu Erasmus plus,
- najväčší rast obyvateľstva na svete bude práve v Afrike. Je tam veľká demografická dynamika a treba s tým počítať. Existujú odhady, že v Afrike bude rast populácie pokračovať, predpoklad, že budú 4 mld. obyvateľov.
- budúce perspektívy spolupráce medzi EÚ a Afrikou,
- dôležitá spolupráca nielen pri vzdelávaní, ale aj v iných oblastiach, napríklad aj v pri obchode, ekonomike, digitalizácii.

Z diskusie vyplynulo, že vzťahy z Afrikou však nie sú jednoznačné. Pán Jaroslav Mulewicz zdôraznil, že by EÚ malo viac chrániť svoje vlastné záujmy a uviedol príklad nedodržanej písomnej dohody zo strany Egypta. Podobne ako Čína, aj Európa by mala byť aktívna a chrániť svoje záujmy.

Budúcnosť Afriky je priamo zviazaná s Európou. Lahko je možné podporiť mnohé uvedené požiadavky uvedené v stanovisku. Je tu však úloha aj európskych inštitúcií a tiež členských štátov EÚ.